

Vad kan dagens tonsättare lära av de gamle?

Jag satt på en konsert, där medlemmar i Föreningen för Tidig Musik spelade ett varierat program, genomskinlig musik på cembalo, blockflöjter, barockcello, ibland med sång, "Music for a While", musik av Henry Purcell, Orlando di Lasso, Antonio Vivaldi, musik som fortfarande framförs efter hundratals år, alltså knappast "musik för stunden" utan snarast för evigheten, musik med sådana kvaliteter, att den berör oss sentida människor lika väl som den berörde dem som var samtida med tonsättarna, om kanske inte alltid på samma sätt.



Purcell: Chaconne g-moll.

Den här musiken låter oss komma i kontakt med en svunnen tid, ta ett steg tillbaka, möta en värld som sedan länge är borta men som är en del av vår historia och därmed oss själva.

All musik som skrevs för länge sedan var förstås inte bra. En del, som uppskattats av sin tids människor, talar inte till oss längre. Så måste det alltid ha varit, det är bara de bästa konstverken, som förblir levande också för sena tiders människor.

Det gäller förstås även de senaste hundra årens musik. Mycket av det som komponeras kommer säkert inte att hålla på längre sikt. Endast en liten del av allt som skapas kan förmodas finnas kvar och spelas om några hundra år. Vi kan kanske ana vilken musik det rör sig om, men vi vet inte, eftersom vi inte kan veta så mycket om vilka referenser senare generationer kommer att ha.

Däremot något om hur de kommer att känna, för de mänskliga känslorna, i varje fall de djupare, har varit desamma i årtusenden. De har med vår förmåga till överlevnad att göra. Mycket av den musik, vår tids så väl som äldre, som vi berörs av idag, kommer de säkert också att beröras av, annat kommer att bli föråldrat. Att det som kommer att falla i glömska är musik, där den tekniska uppbyggnaden eller tonsättarens önskan att briljera varit viktigare än att förmedla känsla, är knappast en djärv gissning, men inte heller inställsam musik byggd på falska eller överdrivna känslor lär bli långlivad.

"Modern musik" kom under 1900-talet att betraktas som svårberäplig. Det bör man försöka ändra på, men den nya musiken får inte bli musik "som folk vill ha" utan istället vara en allvarligt menad

inbjudan skriven med bibehållen konstnärlig integritet. Därmed inte sagt, att den inte får vara lättillgänglig. Dagens tonsättare är nödvändiga för att utveckla konstmusiken vidare, så visst är vi glada att de finns, särskilt när de samtidigt lyckas beröra oss känslomässigt. Det sker inte nödvändigtvis genom att skriva "vackert" men genom att ge musiken ett innehåll, som lyssnarna kan referera till och beröras av.

All konst är kommunikation, som fortlöpande måste avspejla sin egen tid och utvecklas med den. Tonsättarna måste anlägga ett lyssnarperspektiv på sin musik och grundligt tänka igenom, vad de vill uttrycka med den och sätta sig in i hur lyssnarna ska kunna uppfatta detta. De måste vara personliga men aldrig privata. Det är det de gamla mästarna har förstått. Ofta tvingades de till det, eftersom de måste "behaga" det furstehus eller kyrkan, där de var anställda. Det var kanske inte någon idealisk situation, men ändå, och kanske just därför, skapades musik som ännu hundratals år senare står levande för miljontals människor runt om i världen.



CALLE FRIEDNER